

Jurij Hudolin

Ajdbog in ptičvolkkača

Založba Mondena, Grosuplje 1993

Tako imenovani "grosupeljski krog" je bil še do nedavna najbolj razpoznaven kot zbirališče oziroma pribežališče zapoznelih slovenskih ludistov, se pravi avtorjev (Tugo Zaletel, Goran Gluvić in nemara tudi Aaron Kronski alias Tomo Rebolj), ki so igrivost kot steber prave in edine življenjske in sploh duhovne svobode bolj ali manj zvesto po Filipčiču in Švabiću prenesli v poetičnost kot spontano ustvarjalno igrarijo z jezikom. Tovrstno preverjanje jezikovnih (z)možnosti pa se je v okviru taiste skupine preneslo tudi med pesnike; odmaknili so se od ludizma in v okviru pesniških strategij devetdesetih poiskali stik s tradicionalnimi formami, se obrnili v stran od v neskončnost tavajočega modernizma in se prepustili tradiciji. Pravzaprav je to ena temeljnih lastnosti pesniškega postmodernizma; svobodno in poljubno ter neobremenjeno prisvajanje izkušnje preteklosti, modernizma, že ničlikokrat preverjenih obrazcev in žanrov... Z drugimi besedami, težnje po citiranju, prilaščanju avtoritativnih dosjejev, zavračanje avtorstva, razbijanje celovitosti subjektivitete na njene delčke, razpršenost subjektov itd. so težnje, ki so se konec osemdesetih in v začetku devetdesetih zgostile tudi v slovenski poeziji.

Še korak naprej pa sta – in spet smo v Grosupljem – storila Novica Novaković in Jurij Hudolin. Prvi s soneti, ki se povsem odkrito spogledujejo z nadrealističnimi poetikami dvajsetih let tega stoletja, jih predelujejo in kar se da sproščeno redefinirajo, drugi z neobremenjenim prevzemanjem posameznih pesniških postopkov, ki so se prvič pojavili in obenem uveljavili že v slovenski literaturi poznih šestdesetih in zgodnjih sedemdesetih let; oba pa se spet odvrčata od "klasične" postmodernizma – Novaković z vračanjem k modernistični literaturi, ki ne skrbi več za formalno urejenost in vsebinsko prilagojenost odbrani tematski zasnovi, Hudolin z razkrivanjem in razpiranjem mitoloških ozadij slovenstva, z mehčanjem objektivitete in poudarjanjem osebne prizadetosti oziroma vključenosti v kozmični red stvari. Še več, Hudolinova pisava se po eni strani odmika ustaljenim poetičkim normativom osemdesetih in devetdesetih, po drugi strani se jim bolj ali manj enakovredno priključuje; enkrat imamo opravka z avtorefleksivnim iskanjem in razkrivanjem "temnih svetov",

vzpostavljanjem in priklicevanjem le-teh v duhovno-socialno zavest, drugič s parodiranjem samega pesništva, svoje lastne poezije, pesniške naravnosti, pogumnim in drznim dejanjem, ki sovпада s sočasnimi pojavi v sodobni slovenski poeziji (M. Jesih, M. Dekleva, N. Grafenauer).

Ni naključje, da Hudolinovo pesniško knjigo uvaja kitica iz Kosovelove *Nad travnikom* iz zbirke *Zlati čoln*: "Tako bi v samoto in gore šel, / ničesar hotel, ničesar želel, / in pred ljudmi bi se zaprl, / kot romar na gorski poti bi umrl." Hudolin se je resda zapisal razkrivanju in razpiranju mitoloških ozadij slovenstva, priklicevanjem že davno pozabljenih mitov in legend, bogov, njihovim reinkarniranjem in reinterpretiranjem, kar dovolj nazorno izpričuje že naslov zbirke *Ajdbog in ptičvolkkača* in kar pripovedujejo že sami naslovi posameznih pesmi (*Strigalice, Šakalvrana...*) oziroma posamezne izpeljanke iz živalskega sveta, ki v pomanjševalnicah obujajo zgodovinski in mitološki spomin, toda poudarek je še vedno na tistem prej omenjenem avtorefektiranju sveta, v katerem živi in ki ga obkroža; zlasti tistega temnega, tistega, ki bi ga najraje kar pozabili, pa nam ga avtor skoz predelano obliko venomer znova prinaša in ponuja kot na pladnju. Z drugimi besedami, če je Hudolinova "detektivska" pisava v nekem smislu sorodna pisavi Svetlane Makarovič, potem je ta sorodnost zgolj navidezna, ali bolje in lepše: zgolj enopomenska. Njegova pisava pa je večplastna; in ravno v tem je kleč te sveže in malodane izjemne poezije.

Hudolinovo poezijo pravzaprav prevevajo zelo močno resignirani toni, metaforika, ki jo uporablja, je kar se da mračna in sploh pesimistična, toda v nasprotju s Kosovelom, ki se takim občutjem slepo predaja, ki se ne potruži poiskati izhoda iz slepe ulice zatočnosti in utesnjenosti, se Hudolin odloči boriti, zmagati in končno preozioroma nadvladati. Da bi mu to uspelo, je uporabil in izkoristil ironijo, samoironijo, ki jo je še posebej radikaliziral v sklepnih pesmih, ki pomenita svojevrstno pričevanje o njegovem legitimnem in avtonomnem početju, imenovanem poezija: "Za vse nakradene verze boš plačal / sam nisi zadostno plačilo / ne in ne / vsi ki berejo tvojo lopovščino bojo / plačali / ves prekleti pesniški rod bo plačal / vsi verzi vsa natolcevanja bojo / raztrgana popljувana in šele potem / zavržena / poezija je nenamen" (*Pesniku*, str. 49) ali "Tako zvečer razmišljam / o metaforah / še in še se poglobljam / ooo jurij how do you do / tako smodim čik za čikom / in o metaforah o metafore / pa še in še se trapim / pa sem od metafor omamljen / uf kakšno samogiljotiniranje / je ena navadna ničvredna pesem" (*Ena navadna pesem*, str. 50).

Tadej Čater